

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет фінансів та цифрових технологій

Кафедра фінансових ринків та технологій

Затверджено

Вченою радою факультету

фінансів та цифрових технологій

протокол від «18» 2022 № 2

Голова Вченої ради М.В. Рябокін

Методичні рекомендації
до організації самостійної та індивідуально-консультаційної роботи
з навчальної дисципліни «ІНВЕСТУВАННЯ»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форм навчання)
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Статус дисципліни: обов'язкова

Методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуальної роботи складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Інвестування», затвердженої у 2022 році.

Укладач:

І.І. Чуницька, д.е.н., професор, в.о. завідувача кафедри фінансових ринків та технологій

Рецензенти:

Ю.Ю. Вергелюк, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових ринків та технологій;

О.Д. Гордей, д.е.н., професор, професор кафедри публічних фінансів

Розглянуто та схвалено кафедрою фінансових ринків та технологій, протокол від «12» 01 2022 № 3

В.о. завідувача кафедри

І.І. Чуницька, д.е.н., професор

РЕЦЕНЗІЯ
на методичні рекомендації
до організації самостійної та індивідуально-консультаційної роботи
з навчальної дисципліни «ІНВЕСТУВАННЯ»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форм навчання)
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Одним із важливих напрямів вивчення курсу «Інвестування» є отримання здобувачами вищої освіти базових знань і практичних навичок з питань управління інвестиційною діяльністю.

Засвоєння основних положень дисципліни дає можливість здобувачам вищої освіти підготуватись до поглибленого вивчення основних напрямів оптимізації інвестиційної діяльності, у зв'язку з цим, підвищення її ефективності.

Методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуально-консультаційної роботи з навчальної дисципліни «Інвестування» для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня заочної форми навчання включає основні теоретичні положення тем, перелік питань для самостійної роботи студентів, ключові терміни і поняття, питання для самоперевірки, тестові завдання для самоконтролю, завдання для самостійної роботи, зразки розв'язування задач, список рекомендованої літератури та періодичних видань.

Методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуально-консультаційної роботи з навчальної дисципліни «Інвестування» для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» за структурою та змістом відповідає сучасним вимогам до навчально-методичного забезпечення закладів вищої освіти та може бути допущена до використання в навчальному процесі.

Рецензент:

**к. е. н., доцент, доцент кафедри
фінансових ринків та технологій**

Юлія ВЕРГЕЛЮК

РЕЦЕНЗІЯ
на методичні рекомендації
до організації самостійної та індивідуально-консультаційної роботи
з навчальної дисципліни «Інвестування»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форм навчання)
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуально-консультаційної роботи з навчальної дисципліни «Інвестування» включають, такі структурні елементи, як: вступ, пояснювальна записка, тематичний план, перелік тем для самостійного опрацювання курсу, тети для самоконтролю, перелік питань до контрольних заходів, порядок оцінювання знань та реомендовану літературу.

Структура методичних вказівок характеризується логічною послідовністю і в цілому відображує весь комплекс питань, які відносяться до предмету вивчення.

До методичних вказівок входять три модулі, що включають десять тем, які повністю розкривають предмет дисципліни та надаватимуть здобувачам вищої освіти необхідні знання, навички та вміння щодо здійснення інвестиційної діяльності.

Методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуально-консультаційної роботи з дисципліни сприятимуть досягненню навчальної мети курсу – формуванню теоретичної та нормативно-методичної бази, необхідної для провадження інвестиційної діяльності.

Методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуально-консультаційної роботи з навчальної дисципліни «Інвестування» відповідають вимогам, що висуваються до навчально-методичного забезпечення закладів вищої освіти і можуть бути рекомендовані до використання в навчальному процесі.

Рецензент:
д.е.н., професор,
професор кафедри публічних фінансів

Оксана ГОРДЕЙ

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Пояснювальна записка.....	5
3. Тематичний план.....	6
4. Перелік тем для самостійного опрацювання курсу.....	10
5. Тести для самоконтролю.....	29
6. Перелік питань до контрольних заходів.....	38
7. Порядок оцінювання знань.....	40
8. Рекомендована література.....	43

1. ВСТУП

Методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуально-консультаційної роботи з навчальної дисципліни «Інвестування» є складовою навчально-методичного забезпечення підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування».

Самостійна та індивідуально-консультаційна робота здобувачів вищої освіти займає досить важливе і значне місце у навчанні здобувачів і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом поза навчальними заняттями. Самостійне вивчення предмету не тільки поглиблює знання здобувача, воно формує у нього вміння працювати з літературою, творчо мислити, користуватися надбаними знаннями. Самостійна робота здобувача вищої освіти в процесі вивчення кожної теми курсу сприяє формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості молодшої людини, суть якої полягає в вміннях систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача.

Методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуально-консультаційної роботи з навчальної дисципліни «Інвестування» розроблені на основі робочої програми з метою практичної допомоги здобувачам вищої освіти при виконанні самостійної роботи.

Для самостійного опрацювання курсу «Інвестування» здобувач вищої освіти повинен користуватися як конспектом, так і навчальними посібниками, монографіями, науковими статтями, статистичними матеріалами тощо. Рекомендовані літературні джерела, наведені в списку літератури до кожної теми.

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота – це форма організації індивідуального вивчення здобувачами вищої освіти навчального матеріалів в аудиторний та поза аудиторний час.

Мета самостійної роботи з курсу «Інвестування» є закріплення та поглиблення теоретичних знань з питань особливостей здійснення інвестиційної діяльності, практичних аспектів реалізації інвестиційної політики, оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Завдання самостійної роботи з курсу «Інвестування»:

- ознайомитися із теоретико-методичними основами інвестування, необхідними для подальшого оволодіння практикою фінансового, реального та іноземного інвестування;
- визначити основних суб'єктів інвестиційної діяльності та окреслити їх роль у інвестиційних процесах;
- вивчити особливості та відмінності фінансових та реальних інвестицій;
- ознайомитися із особливостями інноваційно-інвестиційних процесів в Україні;
- з'ясувати особливості та принципи іноземного інвестування, вплив чинників на інвестиційну привабливість країни;
- навчитися розраховувати доцільність реалізації інвестиційних проектів та визначати оптимальне фінансове забезпечення інвестиційних проектів;
- ознайомитися з основами менеджменту інвестицій та етапами використання інвестицій.

Організація самостійної та індивідуально-консультаційної роботи з навчальної дисципліни «Інвестування» має здійснюватись з дотриманням наступних вимог:

- обґрунтування необхідності завдань у цілому й конкретного завдання зокрема, що вимагає виявлення та стимулювання позитивних мотивів діяльності здобувачів вищої освіти;
- відкритість та загальна оглядовість завдань;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання самостійної та індивідуальної роботи.

Самостійна та індивідуально-консультаційна робота з дисципліни «Інвестування» (передбачає вивчення здобувачами вищої освіти додаткових питань, які винесено на самостійне опрацювання та виконання індивідуальних робіт. Навчальний матеріал з курсу «Інвестування», передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем вищої освіти під час виконання самостійної роботи, виноситься на поточний та підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовується під час аудиторних навчальних занять.

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНВЕСТИВАННЯ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
з терміном навчання 3 роки 10 місяців
денної форми навчання

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин					Всього (год.)
		Лекції (год.)	Семінари (год.)	Практичні (год.)	Інд-конс. робота під керівницт. викладача (год.)	СРС (год.)	
МОДУЛЬ 1 = 2 залікові кредити (60 год.)							
Змістовий модуль 1 Теоретичні засади інвестування (теми 1-5)							
Т. 1	Наукові та організаційно-правові засади інвестування	2	4	-	-	6	12
Т. 2	Фінансові інвестиції	4	2	-	-	6	12
Т. 3	Реальні інвестиції	2	2	-	-	8	12
Т. 4	Інноваційне інвестування	2	2	-	-	8	12
Т. 5	Іноземні інвестиції	2	2	-	-	8	12
Всього по модулю:		12	12	-	-	36	60
<i>Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)</i>							
МОДУЛЬ II = 2 залікові кредити (60 год.)							
Змістовий модуль 2 Практичні засади інвестування (теми 6-10)							
Т. 6	Обґрунтування доцільності інвестування	4	2	-	-	6	12
Т. 7	Фінансове забезпечення інвестиційного процесу	4	2	-	-	6	12
Т. 8	Основи розробки та реалізації інвестиційних проєктів	2	2	-	2	6	12
Т. 9	Основи інвестиційного менеджменту	2	2	-	-	8	12
Т.10	Регулювання інвестиційної діяльності	2	2	-	-	8	12
Всього по модулю:		14	10	-	2	34	60
<i>Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)</i>							
<i>Форма підсумкового контролю – диференційований залік</i>							
Разом годин з курсу:		26	22	-	2	70	120

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНВЕСТИВАННЯ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
з терміном навчання 3 роки 10 місяців
заочної форми навчання

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин					
		Лекції (год.)	Семінари (год.)	Практичні (год.)	Інд-конс. робота під керівництв. викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ 1 = 2 залікові кредити (60 год.)							
Змістовий модуль 1 Теоретичні засади інвестування (теми 1-5)							
Т. 1	Наукові та організаційно-правові засади інвестування	2	-	-	-	10	12
Т. 2	Фінансові інвестиції	-	2	-	-	10	12
Т. 3	Реальні інвестиції	-	-	-	-	12	12
Т. 4	Інноваційне інвестування	-	-	-	-	12	12
Т. 5	Іноземні інвестиції	-	-	-	-	12	12
Всього по модулю:		2	2	-	-	56	60
<i>Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)</i>							
МОДУЛЬ II = 2 залікові кредити (60 год.)							
Змістовий модуль 2 Практичні засади інвестування (теми 6-10)							
Т. 6	Обґрунтування доцільності інвестування	-	-	-	-	12	12
Т. 7	Фінансове забезпечення інвестиційного процесу	2	-	-	-	10	12
Т. 8	Основи розробки та реалізації інвестиційних проєктів	-	-	-	2	10	12
Т. 9	Основи інвестиційного менеджменту	-	2	-	-	10	12
Т.10	Регулювання інвестиційної діяльності	-	-	-	-	12	12
Всього по модулю:		2	2	-	2	54	60
<i>Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)</i>							
<i>Форма підсумкового контролю – диференційований залік</i>							
Разом годин з курсу:		4	4	-	2	110	120

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНВЕСТИВАННЯ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
з терміном навчання 1 рік 10 місяців
денної форми навчання

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин					
		Лекції (год.)	Семінари (год.)	Практичні (год.)	Інд-конс. робота під керівництв. викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ 1 = 1,5 залікові кредити (45 год.)							
Змістовий модуль 1 Теоретичні засади інвестування (теми 1-5)							
Т. 1	Наукові та організаційно-правові засади інвестування	2	2	-	-	5	9
Т. 2	Фінансові інвестиції	2	2	-	-	5	9
Т. 3	Реальні інвестиції	2	2	-	-	5	9
Т. 4	Інноваційне інвестування	2	2	-	-	5	9
Т. 5	Іноземні інвестиції	2	-	-	-	7	9
Всього по модулю:		10	8	-	-	27	45
<i>Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)</i>							
МОДУЛЬ II = 1,5 залікові кредити (45 год.)							
Змістовий модуль 2 Практичні засади інвестування (теми 6-10)							
Т. 6	Обґрунтування доцільності інвестування	2	2	-	-	5	9
Т. 7	Фінансове забезпечення інвестиційного процесу	2	2	-	-	5	9
Т. 8	Основи розробки та реалізації інвестиційних проєктів	2	-	-	2	5	9
Т. 9	Основи інвестиційного менеджменту	2	2	-	-	5	9
Т.10	Регулювання інвестиційної діяльності	2	2	-	-	5	9
Всього по модулю:		10	8	-	2	25	45
<i>Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)</i>							
Форма підсумкового контролю – екзамен							
Разом годин з курсу:		20	16	-	2	52	90

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНВЕСТИВАННЯ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
з терміном навчання 1 рік 10 місяців
заочної форми навчання

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин					
		Лекції (год.)	Семінари (год.)	Практичні (год.)	Інд-конс. робота під керівництв. викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ 1 = 1,5 залікові кредити (45 год.)							
Змістовий модуль 1 Теоретичні засади інвестування (теми 1-5)							
Т. 1	Наукові та організаційно-правові засади інвестування	2	-	-	-	7	9
Т. 2	Фінансові інвестиції	-	2	-	-	7	9
Т. 3	Реальні інвестиції	-	-	-	-	9	9
Т. 4	Інноваційне інвестування	-	-	-	-	9	9
Т. 5	Іноземні інвестиції	-	-	-	-	9	9
Всього по модулю:		2	2	-	-	41	45
<i>Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)</i>							
МОДУЛЬ II = 1,5 залікові кредити (45 год.)							
Змістовий модуль 2 Практичні засади інвестування (теми 6-10)							
Т. 6	Обґрунтування доцільності інвестування	-	-	-	-	9	9
Т. 7	Фінансове забезпечення інвестиційного процесу	2	-	-	-	7	9
Т. 8	Основи розробки та реалізації інвестиційних проєктів	-	-	-	2	7	9
Т. 9	Основи інвестиційного менеджменту	-	-	-	-	9	9
Т.10	Регулювання інвестиційної діяльності	-	-	-	-	9	9
Всього по модулю:		2	-	-	2	41	45
<i>Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)</i>							
Форма підсумкового контролю – екзамен							
Разом годин з курсу:		4	2	-	2	82	90

4. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ КУРСУ

МОДУЛЬ I ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТУВАННЯ

ТЕМА 1. НАУКОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНВЕСТУВАННЯ

Ключові слова і терміни: інвестиції, валові інвестиції, чисті інвестиції, фінансові інвестиції, реальні інвестиції, інвестиційний процес, інвестиційний цикл, інвестиційний ринок, інвестиційний клімат, державне регулювання інвестиційної діяльності, учасники інвестиційного процесу, інвестори, учасники, форми прямого та опосередкованого впливу держави на інвестиційний процес, державні інститути, фінансово-кредитна система, фінансове посередництво, банківське та небанківське фінансове посередництво, інвестиційний банк, інститути спільного інвестування, довірчі товариства, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, лізингові компанії.

Стислий конспект:

Інвестиції – це усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

До майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються у підприємницьку діяльність, належать:

- кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери;
- рухоме та нерухоме майно (будівлі, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);
- майнові права, що випливають з авторського права, досвід та інші інтелектуальні цінності;
- сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків і виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих (ноу-хау);
- права користування землею, водою ресурсами, будівлями, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права;
- інші цінності.

Інвестиційна діяльність – сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

Суб’єктами інвестиційної діяльності є інвестори та учасники.

Інвестори – це суб’єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладання власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об’єкти інвестування.

Учасниками інвестиційної діяльності можуть бути громадяни та юридичні особи України, інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора.

Валові інвестиції (ВІ) – це загальний обсяг інвестованих коштів у певний період, спрямований на відтворення.

Джерелом чистих інвестицій (ЧІ) є фонд відновлення, за рахунок яких формуються нові виробничі фонди. За формами власності інвестиції поділяють на: державні, колективні, приватні. У регіональному аспекті розрізняють інвестиції: внутрішні, іноземні, закордонні. Залежно від термінів освоєння інвестиції можуть бути короткостроковими, середньостроковими і довгостроковими. Ознакою розподілу інвестицій за формами вважається виділення фінансових і реальних інвестицій. Залежно від ролі фінансових посередників в інвестиційній діяльності розрізняють прямі і непрямі інвестиції. За ступенем ризику інвестицій класифікують на ризикові і без ризикові. За цілями інвестування інвестиції поділяють на стратегічні та портфельні.

Інвестиційний цикл – це комплекс заходів від моменту прийняття рішення про інвестування до завершальної стадії інвестиційного проекту. Інвестиційний цикл складається з трьох фаз: передінвестиційної, інвестиційної та експлуатаційної.

Різноманітність видів інвестиційних циклів та їх складний взаємозв'язок зумовили широке використання на практиці поняття інвестиційний процес.

Найбільш характерними стадіями інвестиційного процесу є наступні: мотивація інвестиційної діяльності, обґрунтування доцільності інвестицій, страхування інвестицій, фінансування інвестицій, освоєння інвестицій, введення об'єкта в дію, інвестування оновлення та розвитку виробництва.

Інвестиційний клімат держави – це сукупність політичних, правових економічних та соціальних умов, що забезпечують та сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та закордонних інвесторів.

До чинників, що забезпечують подолання або зниження ризиків для інвесторів в Україні, належать: рівень розвитку продуктивних сил та стан інвестиційного ринку, правове поле держави та політична воля влади, стан фінансово-кредитної системи та діяльність фінансових посередників, статус іноземного інвестора, інвестиційна активність населення.

Державне регулювання інвестиційної діяльності включає управління державними інвестиціями, а також регулювання умов такої діяльності і контроль за її здійсненням усіма інвесторами та учасниками.

Прямий вплив держави на інвестиційні процеси здійснюється через державний сектор економіки в адміністративній і цільовій формах. Адміністративна форма – це пряме дотаційне фінансування, що здійснюється згідно спеціальних законів. Цільова форма – елемент системи контрактних відносин, при яких укладаються угоди між підрядником і замовником. Це може бути конкретне фінансування шляхом державних цільових програм підтримки інвестицій.

До форм опосередкованого впливу держави на інвестиційну діяльність можна віднести: державне кредитування, державні позики; роздержавлення і приватизацію; податкове регулювання; амортизаційну політику; державний лізинг; ліцензування і квотування; антимонопольні заходи; стандартизацію тощо.

Фінансові посередники – спеціалізовані професійні оператори ринку, фінансово-кредитні установи, що перерозподіляють ресурси між постачальниками і споживачами фінансового капіталу, тобто між інвесторами (кредиторами) та реципієнтами коштів.

Фінансове посередництво ділиться на дві групи – банківське (універсальні банки; інвестиційні банки) і небанківське (інвестиційні фонди та інвестиційні компанії; довірчі товариства; страхові компанії та пенсійні фонди; брокерські та дилерські контори; пайові фонди).

У кожній державі з ринковою економікою існує розгалужена мережа фінансових інститутів, які є суб'єктами інвестиційної діяльності.

Банки можуть брати участь в інвестуванні таким чином: обслуговувати рух коштів, що належать інвесторам-клієнтам і призначені для інвестування, мобілізувати накопичення для заощаджень і спрямовувати їх на інвестування через ринок цінних паперів, вкладати в інвестиційні проекти власні і залучені ресурси. Окремі види діяльності банків на ринку цінних паперів підлягають під визначення професійної діяльності, зокрема це емісія цінних паперів, депозитарна, реєстраторська, розрахунково-клірингова діяльність тощо.

Інвестиційний банк – це фінансовий інститут, що спеціалізується на операціях з цінними паперами, реалізації інвестиційних проектів та довгостроковому кредитуванні і виконують такі основні функції: участь у фінансових програмах емітентів, формування інвестиційних портфелів; андеррайтинг; продаж-купівля цінних паперів на вторинному ринку (комісійна і комерційна діяльність), портфельне управління фінансовими активами; інвестиційне проектування, моніторинг реалізації планів розвитку; довгострокове кредитування під заставу цінних паперів.

Серед небанківських фінансових посередників виділяють інститути спільного інвестування, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, ломбарди, кредитні спілки, лізингові компанії, довірчі товариства тощо.

Інститут спільного інвестування – корпоративний або пайовий інвестиційний фонд, який провадить діяльність, пов'язану з об'єднанням (залученням) грошових коштів інвесторів з метою отримання прибутку від вкладення їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права та нерухомість.

Довірчі товариства (трасти від англ. «trust» – довіра) за чинним законодавством є товариствами з додатковою п'ятикратною відповідальністю, що здійснюють представницьку діяльність з довіреним майном щодо реалізації прав власності довіритель.

Страхові компанії і пенсійні фонди, акумулюючи значні кошти у формі страхових резервів і пенсійних внесків, розміщують їх на фінансових ринках.

Кредитні спілки – це небанківські фінансово-кредитні заклади, суспільні організації, що залучають грошові заощадження своїх членів для взаємного кредитування.

Ломбард – це кредитний заклад, який видає позички під заставу рухомого майна (вироби з дорогоцінних металів, дорогоцінне каміння, побутова техніка, цінні папери, промислова і сільськогосподарська продукція тощо).

Лізингові компанії здійснюють довгострокову оренду обладнання.

Організація інвестиційного процесу на різних етапах освоєння інвестицій (передпроектні дослідження, планування, проектування, реалізація та експлуатація проектів) потребує широких господарських зв'язків інвесторів з іншими учасниками інвестиційного проекту. До таких учасників належать фірми-девелопери – юридичні особи, що беруть на себе функції щодо повної реалізації інвестиційного капіталу; фірми-ріелтери – це фірми-посередники з торгівлі нерухомістю; консалтингові фірми, які займаються професійним консалтингом; інжинірингові та еккаунтингові фірми, які на договірних засадах розробляють різного роду документацію для інвестора: науковотехнічну, проектно-кошторисну, опрацьовують проекти бізнес-планів тощо.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Основні поняття інвестиційної діяльності.
2. Фактори формування інвестиційного клімату.
3. Інвестиційний клімат в Україні.
4. Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності.
5. Функціональні учасники інвестиційної діяльності.
6. Суб'єкти господарювання як суб'єкти інвестиційної діяльності.

Питання для самоконтролю

1. Визначте характеристики економічної категорії «інвестиції».
2. За якими ознаками можна класифікувати інвестиції?
3. Охарактеризуйте різні види та форми інвестицій.
4. Які особливості інвестиційного планування?
5. Охарактеризуйте природу та призначення інвестиційного ринку.
6. Відкрийте взаємозв'язок попиту та пропозиції на інвестиційному ринку.
7. Охарактеризуйте етапи та фази інвестиційного процесу.

Рекомендована літературні джерела:

Основна [1; 2; 3; 5].

Допоміжна [11; 12].

Міжнародні видання [16; 19].

Інформаційні ресурси Інтернет [25; 27; 28].

ТЕМА 2. ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ

Ключові слова і терміни: фінансові інвестиції, цінні папери, ринок цінних паперів, емітенти, інвестори, саморегульовані організації, професійні учасники, акції, облігації, казначейські

зобов'язання, векселі, іпотечні 18 сертифікати, ощадні сертифікати, сертифікати фондів операцій з нерухомістю, портфель цінних паперів, фондова біржа, біржові індекси.

Стислий конспект:

Фінансова інвестиція – це господарська операція, яка передбачає придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів.

Фінансові інструменти групують за такими стратегічними напрямками: інвестиційні операції з традиційними цінними паперами; депозитні операції; придбання похідних цінних паперів; пайова участь у спільних підприємствах.

Придбані цінні папери залежно від мети інвестування, терміну перебування на підприємстві та ліквідності поділяють на довгострокові та поточні фінансові інвестиції.

Фондовий ринок (ринок цінних паперів) – сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів). Мета ринку цінних паперів – акумулювати фінансові ресурси й забезпечити можливість їх перерозподілу.

Основні функції ринку цінних паперів: функція перерозподілу грошових коштів, функція перерозподілу ризиків, облікова функція, контрольна функція, функція збалансування попиту і пропозиції, стимулююча функція, регулююча функція.

Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» учасниками фондового ринку є емітенти або особи, що видали неемісійні цінні папери, інвестори в цінні папери, інституційні інвестори, професійні учасники фондового ринку, об'єднання професійних учасників фондового ринку, у тому числі саморегулювні організації професійних учасників фондового ринку.

Емітент цінних паперів – юридична особа, Автономна республіка Крим або міські ради, а також держава в особі уповноважених нею органів державної влади, яка від свого імені розміщує емісійні цінні папери та бере на себе зобов'язання щодо них перед їх власниками. У якості емітентів-юридичних осіб можуть виступати акціонерні товариства, підприємства та організації інших форм власності, банки, пайові та корпоративні інвестиційні фонди.

Інвестори в цінні папери – фізичні та юридичні особи, резиденти і нерезиденти, які набули права власності на цінні папери з метою отримання доходу від вкладених коштів та/або набуття відповідних прав, що надаються власнику цінних паперів відповідно до законодавства. За своїм статусом інвестори можуть бути корпоративними, інституційними та індивідуальними.

Саморегулювні організації – неприбуткові об'єднання учасників фондового ринку, що провадять професійну діяльність з торгівлі цінними паперами, управління активами інституційних інвесторів, депозитарну діяльність (діяльність реєстраторів і зберігачів).

Професійні учасники фондового ринку – юридичні особи, які на підставі ліцензії, виданої НКЦПФР, провадять на ринку професійну діяльність, види якої визначені законами України.

На ринку цінних паперів здійснюються такі види професійної діяльності: діяльність з торгівлі цінними паперами; діяльність з управління активами інституційних інвесторів; депозитарна діяльність; діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку, клірингова діяльність.

Цінні папери – це документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові або інші майнові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), і власника, та передбачають виконання зобов'язань згідно з умовами їх розміщення, а також можливість передачі прав, що випливають із цих документів, іншим особам.

Перелік цінних паперів, які можуть випускатися і обертатися в Україні визначено Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок». Відповідно до цього закону цінні папери за порядком їх розміщення поділяються на емісійні та неемісійні.

До емісійних цінних паперів належать: акції; облігації (підприємств, місцевих позик, державні облігації України); іпотечні сертифікати; іпотечні облігації; сертифікати фондів операцій з нерухомістю; інвестиційні сертифікати; казначейські зобов'язання України.

Неемісійні цінні папери можуть існувати виключно в документарній формі і за формою випуску можуть бути лише ордерними або на пред'явника. Неемісійні цінні папери можуть видаватися та існувати виключно в документарній формі як паперові або як електронні документи. Основними цілями цінних паперів є: дохідність, безпека вкладень, зростання капіталу і ліквідність.

Сукупність зібраних цінних паперів, що є інструментами для досягнення певної мети інвестора, називається інвестиційним портфелем.

Виходячи з можливості ризиків вкладання капіталу, інвестори поділяються на три типи: консервативні, агресивні та помірковані.

Фондова біржа – це організаційно оформлений і регулярно функціонуючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами. Це, насамперед, місце, де знаходять один одного продавець і покупець цінних паперів, де ціни на ці папери визначаються попиту і пропозицією на них, а процес купівлі і продажу регламентується правилами і нормами.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Ринок цінних паперів.
2. Учасники ринку цінних паперів та їх функції. Рейтинг акцій та облігацій.
3. Незалежні рейтингові агенції.
4. Бартовий обмін. Фондові біржі.
5. Індекси, розраховані на фондовому ринку України.
6. Біржова оцінка. Оцінка облігацій. Оцінка векселів.

Питання для самоконтролю

1. Визначте характер фінансових інвестицій та складіть загальну характеристику їх основних видів.
2. Класифікуйте цінні папери за порядком розміщення, формою існування, формою випуску.
3. Які основні групи цінних паперів можуть обертатись в Україні?
4. Охарактеризуйте правові основи функціонування фондових бірж в Україні.
5. Охарактеризуйте порядок обчислення вартості акцій.
6. Охарактеризуйте державне правове регулювання ринку цінних паперів.

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [1; 2; 3; 5].
 Допоміжна [9; 11; 12].
 Міжнародні видання [16; 17; 19].
 Інформаційні ресурси Інтернет [20; 25; 27; 28].

ТЕМА 3. РЕАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Ключові слова і терміни: реальні інвестиції, капітальні вкладення, матеріальні та нематеріальні активи, модернізація, будівництво, переозброєння, перепрофілювання, санація, реконструкція, основні фонди, оборотні фонди, джерела капітальних вкладень.

Стислий конспект:

Реальні інвестиції – це вкладення в основний капітал, приріст товарноматеріальних запасів та нематеріальні активи.

Можна виділити такі види реальних інвестицій: інвестиції оновлення, інвестиції розширення (чисті інвестиції), валові інвестиції.

Для характеристики реальних інвестицій на макрорівні в міжнародній практиці використовуються такі показники: обсяг інвестицій, норма інвестицій, коефіцієнт приросту капіталоємності.

Реальні інвестиції завжди вважались надійним розміщенням капіталу і захистом від інфляції, тому що: ціни на реальні об'єкти зростають більш швидкими темпами, ніж знецінюється національна валюта; реальні інвестиції дають більш вигідну віддачу капіталу, ніж вкладення у фінансові активи; реальні інвестиції – найбільш значний показник фінансового стану будь-якої компанії.

Основними результатами реальних інвестицій є: ефективне розміщення продуктивних сил, що забезпечує гармонійний розвиток галузей народного господарства; прискорення темпів НТП та розвиток базових галузей народного господарства; реалізація соціальних програм.

Реальні інвестиції включають вкладення в матеріальні активи та нематеріальні активи.

Реальні інвестиції реалізуються у формі матеріальних активів у таких процесах: оновлення, підтримка діючого виробництва, модернізація, реконструкція, розширення, приріст товарно-матеріальних запасів, перепрофілювання, санація, ліквідація, нове будівництво.

Структура нематеріальних активів у реальних інвестиціях включає: інновації, інтелектуальні інвестиції, індустрію знань.

Матеріальна частина реальних інвестицій носить назву капітальних вкладень. Капітальні вкладення – це частина інвестицій, спрямованих на відтворення основних засобів виробничого і невиробничого призначення.

Основними елементами капітальних вкладень є: витрати на будівельно-монтажні роботи; витрати на придбання різних видів обладнання терміном служби не менше 1 року і вартістю більше 100 грн. за одиницю; капітальні роботи і витрати на проектно-дослідну діяльність.

Для економічного аналізу ефективності капітальних вкладень використовують їх класифікацію за різними ознаками. Залежно від ознак структура капітальних вкладень розподіляється на: галузеву, технологічну, відтворювальну, територіальну, за формами власності.

Процес планування капітальних вкладень на підприємстві включає два етапи: обчислення необхідного обсягу інвестицій на розрахунковий період; визначення джерел фінансування капітальних вкладень.

Необхідний обсяг капіталовкладень залежить від ситуації яка склалася на ринку.

Джерелами формування майна підприємства, а відповідно і капітальних вкладень, можуть бути: власні фінансові ресурси; амортизаційні відрахування; бюджетні асигнування; кредити комерційних банків і інших юридичних осіб; безоплатні або благодійні внески, пожертвування підприємств, організацій і громадян; інші джерела не заборонені законодавством.

Найпоширенішим об'єктом інвестування є основні фонди: (земельні ділянки, капітальні витрати на покращення земель, будівлі, машини та обладнання, транспортні засоби та інші основні засоби виробництва).

Основні виробничі фонди інвестиційної сфери поділяються на фонди будівельного та виробничого призначення.

Покращення використання основних виробничих фондів – великий резерв підвищення ефективності реальних інвестицій. Вкладаючи кошти в основні фонди, інвестор має зробити їх оцінку за повною первісною вартістю або за відновною вартістю.

Оборотний капітал необхідний підприємству для забезпечення безперервності процесу відтворення. На відміну від основного капіталу, оборотний капітал споживається в одному виробничому циклі і його вартість повністю переноситься на вартість виготовленої продукції. Інвестиції в оборотний капітал носять довгостроковий характер.

Інвестування оборотного капіталу включає: інвестиції у оборотні виробничі засоби (запаси сировини, основні та допоміжні матеріали, паливо, запчастини, незавершене виробництво, напівфабрикати власного виробництва тощо) та інвестиції в оборотний капітал (готова продукція, виконані роботи, кошти на рахунках у банках, у розрахунках, касі та ін.)

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Індикатори, що характеризують стан реальних інвестицій.
2. Природа реальних інвестицій.
3. Джерела фінансування капітальних інвестицій в Україні та їх статус.

4. Стандарти оцінки реальних інвестиційних активів.
5. Методи оцінки реальних інвестиційних активів.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте реальні інвестиційні активи.
2. Які основні джерела фінансування реальних інвестицій?
3. Класифікуйте активи реальних інвестицій за характером участі у бізнес-процесі.
4. Зробіть порівняльний аналіз «Реальних інвестицій» та «Капітальних інвестицій».
5. Які основні види реальних інвестицій? Які особливості інвестиційної оцінки земель?

Рекомендовані літературні джерела:

Основна [1; 2; 3; 4; 5; 6].
 Допоміжна [9; 11; 12].
 Міжнародні видання [16; 17; 19].
 Інформаційні ресурси Інтернет [20-22; 24-27].

ТЕМА 4. ІННОВАЦІЙНЕ ІНВЕСТУВАННЯ

Ключові слова і терміни: інновації, інноваційний процес, інтенція, ініціація, дифузія, інноваційна діяльність, патент, ліцензія, франчайзинг, інноваційна стратегія, державна інноваційна політика, венчурне підприємництво.

Стислий конспект:

Інновація – процес доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносить прибуток.

Сучасна економічна теорія розрізняє п'ять основних типів інновацій: товарна (введення нового продукту); технологічна (введення нового методу виробництва); ринкова (створення нового ринку товарів або послуг); маркетингова (освоєння нового джерела сировини або напівфабрикатів); управлінська (реорганізація структури управління).

За технологічними параметрами розрізняють інновації продуктові та процесні.

Ідея нововведення може бути зароджена як інвенція, ініціація або дифузія інновації.

Інвенція – ідея, пропозиція або проект, які після опрацювання перетворюються в інновацію.

Ініціація – це рекомендації щодо удосконалення науково-технічної, організаційної, виробничої або комерційної діяльності, метою яких є початок інноваційного процесу або його розвиток.

Дифузія – розповсюдження впровадженої інновації у нових умовах.

Інноваційний процес – це послідовність подій, під час яких інновація визріває від ідеї до конкретного продукту, технології, послуги і розповсюджується у господарській практиці і суспільній діяльності.

В інвестиційній сфері інноваційний процес проходить такі стадії:

- сертифікація (патентування) ідеї;
- наукове і техніко-економічне обґрунтування нового продукту або технології;
- експериментальне освоєння зразків;
- доведення до промислового виробництва;
- отримання нового продукту в необхідному обсязі для його комерціалізації.

Розрізняють три форми інноваційного процесу: простий внутрішньо організаційний, простий міжорганізаційний, розширений інноваційний процес.

Інноваційна діяльність як одна з форм інвестиційної діяльності здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу, що включає: випуск і розповсюдження принципово нових видів технологій і техніки; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізацію довгострокових науково-технічних програм з

тривалими термінами окупності витрат; фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані продуктивних сил; розробку і впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального і екологічного становища.

Інноваційні інвестиції здійснюються у двох основних формах: шляхом придбання готової науково-технічної продукції; шляхом розробки нової науково-технічної продукції.

Інноваційні інвестиції у формі придбання готової науково-технічної продукції мають наступні види: придбання патентів, придбання «ноу-хау».

Інноваційні інвестиції у формі розробки нової науково-технічної продукції мають наступні види: розробка нової науково-технічної продукції в рамках самого підприємства; розробка нової науково-технічної продукції сторонніми організаціями на замовлення.

Основними напрямками процесу управління інноваціями є: формування загальної потреби в інноваційних інвестиціях, вибір і оцінка вартості об'єктів інноваційних інвестицій, планування потреби в інвестиційних ресурсах по етапах здійснення інноваційної діяльності, визначення ефективності інноваційних інвестицій.

Загальна потреба в інноваційних інвестиціях у запланованому періоді залежить від обраної інноваційної стратегії підприємства. Розрізняють чотири типи інноваційних стратегій підприємства, які визначають обсяг і види інноваційних інвестицій: «Все нове – сам», «Швидкий другий», «Відставання з мінімальними витратами», «Заповнення прогалін».

Венчурне підприємництво – це діяльність, спрямована на здійснення „ризикованих” проектів, як правило інноваційного характеру, з метою одержання прибутків.

Для створення фірми потрібні три важливих умови: ідея нововведення (новий продукт, технологія або послуга); підприємець, готовий на основі такої ідеї створити фірму; капітал, що спеціалізується на фінансуванні малих фірм.

В залежності від джерел фінансування розрізняють: незалежні венчурні фірми (чистий венчур), зовнішній венчур, венчурні фірми, що фінансуються інвестиційними фондами, компаніями, внутрішній венчур

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Об'єкти та суб'єкти інноваційної інвестиційної діяльності.
2. Напрямки інноваційного процесу.
3. Оподаткування інноваційної діяльності.
4. Державне регулювання інноваційної діяльності в Україні.
5. Джерела венчурного капіталу.
6. Венчурний бізнес в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні елементи інноваційного інвестування.
2. Особливості інноваційних інвестицій в Україні.
3. Охарактеризуйте державне регулювання інноваційної сфери в Україні.
4. Охарактеризуйте основні об'єкти інтелектуальних інвестицій.
5. Охарактеризуйте особливості інвестування у сферу інтелектуальної власності.
6. Державне регулювання інтелектуальних інвестицій.

Рекомендовані літературні джерела:

Основна [1; 2; 3; 5].

Допоміжна [11; 12].

Міжнародні видання [16; 19].

Інформаційні ресурси Інтернет [25; 27; 28].

ТЕМА 5. ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Ключові слова і терміни: іноземне інвестування, прямі іноземні інвестиції, портфельні іноземні інвестиції, інститути міжнародної інвестиційної діяльності, Група Світового банку, системні та інвестиційні проекти Міжнародного банку реконструкції та розвитку в Україні, МВФ, Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР).

Стислий конспект:

Іноземні інвестиції – вкладання капіталу іноземними юридичними особами, іноземними державами, міжнародними урядовими і неурядовими організаціями.

Існує багато шляхів залучення іноземного капіталу для інвестування економіки країни. Найважливішими з них є: кредити, позики та гранти міжнародних фінансових інституцій, країн, державних установ, міжнародних фондів, експортних агентств, банків тощо; прямі інвестиції через створення підприємств з іноземним капіталом, у тому числі спільних підприємств; портфельні інвестиції шляхом продажу іноземним резидентам і нерезидентам цінних паперів.

Іноземні інвестори мають право здійснювати інвестиції в наступних формах:

- участь іноземних інвесторів в підприємствах України;
- створення підприємств, які повністю належать іноземним інвесторам;
- придбання діючих підприємств;
- придбання рухомого та нерухомого майна (земельні ділянки, будинки, обладнання, транспорт і т.п.).

Прямі іноземні інвестиції – вкладення у зарубіжні підприємства, що забезпечують контроль інвестора або його участь в управлінні підприємством.

Портфельні іноземні інвестиції – це вкладення в акції зарубіжних підприємств (без придбання контрольного пакету), облігації та інші цінні папери іноземних держав, міжнародних валютно-кредитних організацій з метою одержання підвищеного доходу за рахунок податкових пільг, зміни валютного курсу тощо.

Прямі іноземні інвестиції можна класифікувати за такими формами: придбання неконтрольних пакетів акцій у фірмах країн-реципієнтів, ліцензійні угоди з фірмами країн-реципієнтів, стратегічні альянси та спільні підприємства, придбання контрольних пакетів акцій у фірмах країн-реципієнтів, створення власних дочірніх підприємств у фірмах країн-реципієнтів.

Міжнародна портфельна інвестиційна діяльність передбачає здійснення численних операцій з цінними паперами. Ці операції не обмежуються лише купівлею-продажем цінних паперів. Основними з них є: купівля цінних паперів; продаж цінних паперів; інформаційні, аналітичні та консультативні послуги; здійснення розрахунків за цінними паперами; посередництво в організації випуску і первинного розміщення цінних паперів; андеррайтинг; розміщення цінних паперів під заставу; ведення реєстрів власних цінних паперів; збереження, охорона і пересилання цінних паперів; погашення цінних паперів у відповідні терміни; виплата дивідендів з акцій і відсотків з облігацій; конвертування привілейованих акцій та облігацій у прості акції; реінвестування дивідендів від цінних паперів і доходів від приросту ринкової вартості; управління портфелем цінних паперів.

Торгова палата США виділяє 12 критеріїв інвестиційної привабливості країн: характеристика місцевого ринку, доступність ринку, якість робочої сили, валютний ризик, можливість репатріації капіталу, захист інтелектуальної власності, торгова політика, державне регулювання, ставки податків і пільг, політична стабільність, макроекономічна політика, розвиненість інфраструктури та служб підтримки.

Міжнародна організація – це об'єднання держав, створене відповідно до міжнародного права і на основі міжнародного договору для співробітництва в політичній, економічній, культурній, науково-технічній, правовій та інших сферах, що має необхідну для цього систему органів і відповідний правовий статус.

Найвагоміший вплив на інвестиційну діяльність мають такі міжнародні фінансово-кредитні організації: Група Світового банку (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна

асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій, Міжнародний центр врегулювання інвестиційних суперечок), Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку.

Світовий банк є багатосторонньою організацією розвитку, яка покликана сприяти економічному та соціальному прогресу в країнах, що розвиваються, всебічному поліпшенню умов життя народів цих країн. Окрім позик Банк надає й дорадчі послуги клієнтам завдяки своєму глобальному досвіду і високому рівню експертних знань і можливостей.

Сприянням функціонування міжнародної валютної системи займається спеціалізована міжнародна організація – Міжнародний валютний фонд. Для вирішення цієї мети МВФ здійснює три основні функції: визначення і контроль за дотриманням угод в галузі міжнародних валютних відносин; надання державам-членам можливостей для дослідження проблем і ведення переговорів; надання кредитів країнам, що відчують труднощі у галузі платіжного балансу.

Основними напрямками діяльності Європейського банку реконструкції та розвитку є: надання прямих кредитів та участь у спільному фінансуванні з місцевими банками та інвестиційними фірмами; інвестування акціонерного капіталу підприємств приватного і державного секторів; гарантоване розміщення цінних паперів, випущених державними і приватними підприємствами; полегшення доступу підприємствам до внутрішніх і зовнішніх ринків капіталу шляхом надання гарантій та фінансових консультацій; надання позик або участь у них і надання технічного сприяння для реконструкції і розвитку інфраструктури.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Структура іноземних інвестицій.
2. Критерії привабливості країни для іноземного інвестора.
3. Державне регулювання іноземних інвестицій в Україні.
4. Іноземне інвестування в Україні.
5. Інститути міжнародної інвестиційної діяльності та їх вплив на економіку.

Питання для самоконтролю

1. Що визначає необхідність залучення іноземних інвестицій?
2. Які правові основи для залучення іноземних інвестицій?
3. Розкрийте зміст та специфіку іноземних інвестицій.
4. Охарактеризуйте зміст міжнародної інвестиційної діяльності та її фактори.
5. Охарактеризуйте основні види та форми іноземних інвестицій.
6. Визначте мотивацію, канали та інфраструктуру іноземних інвестицій.
7. Визначте сфери міжнародної інвестиційної діяльності.
8. Види іноземних інвестицій в економіці України. Їх характеристика.

Рекомендовані літературні джерела:

Основна [1; 2; 3; 5].
 Допоміжна [11; 12; 13].
 Міжнародні видання [14; 15; 16; 18].
 Інформаційні ресурси Інтернет [25; 27; 28].

МОДУЛЬ II ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТУВАННЯ

ТЕМА 6. ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ІНВЕСТУВАННЯ

Ключові слова і терміни: прогнозування грошових потоків, часова теорія грошей, чиста приведена вартість, індекс дохідності, дисконтований період окупності проекту, внутрішня норма

дохідності, ставка дисконтування, інвестиційний ризик, бізнес-план, диверсифікація, хеджування, лімітування, розподілення, еккаутинг.

Стислий конспект:

У процесі обґрунтування доцільності інвестування та аналізу проектів необхідно враховувати їх економічні, технологічні, організаційні, соціальні, екологічні та фінансові аспекти.

Бізнес-план є стандартним для більшості країн із ринковою економікою документом, в якому детально обґрунтовується концепція підготовленого для реалізації реального інвестиційного проекту та наводяться його основні характеристики.

У бізнес-плані повинні бути відображені наступні питання:

1) загальна характеристика підприємства: активи і основний капітал, форма власності, ступінь самостійності, наявність збутових підприємств, дочірніх підприємств та філій, рівень сертифікації продукції;

2) науково-технічний потенціал підприємства, характеристика основного технологічного обладнання та технологій;

3) характеристика допоміжних виробництв (складське, транспортне);

4) організація управління, праці, професійно-кваліфікаційний склад;

5) фінансове забезпечення, основні результати фінансової діяльності попереднього року, оцінка сучасного стану, проектна модель фінансового забезпечення;

6) досвід зовнішньоекономічної діяльності, включаючи експортні поставки;

7) у висновках до проекту робляться основні висновки, вказуються його недоліки, оцінюється ймовірність здійснення та оцінюється ефективність проекту.

Розрізняють три види оцінки ефективності інвестицій: фінансову (комерційну), бюджету та економічну.

Залежно від виду оцінки ефективності застосовуються певні методи інвестиційного аналізу.

Світовий досвід нагромадив значну кількість методів та прийомів інвестиційного аналізу. Найвідоміші методи можна розподілити на три групи: методи оцінювання ефективності інвестицій за допомогою співвідношення грошових надходжень з витратами; методи оцінювання ефективності інвестицій за допомогою фінансової звітності; методи оцінювання ефективності інвестицій, що ґрунтуються на теорії часової вартості грошей.

Найуживанішим показником ефективності проектів є чиста теперішня вартість (NPV). Чиста теперішня вартість – сумарна сьгоднішня вартість чистих грошових потоків. Або це різниця між сумарною вартістю дисконтованих (приведених) доходів та сумарною вартістю дисконтованих (приведених) витрат.

Індекс прибутковості (рентабельності) (PI) також дозволяє співвіднести обсяг інвестиційних витрат з майбутнім чистим грошовим потоком по проектам. Чим більшим є значення цього показника, тим вищою є віддача кожної грошової одиниці, інвестованої в інвестиційний проект. Критерій PI використовують при виборі певного проекту із декількох альтернативних, у яких NPV приблизно однакові.

Ставка дисконту, при якій $NPV=0$ називається внутрішньою нормою дохідності (рентабельності) проекту (IRR). Економічний зміст IRR наступний: вона відображає максимальний процент за позиками, які можна платити за використання необхідних ресурсів, залишаючись при цьому на безбитковому рівні.

Під терміном окупності (PP) розуміється період часу від моменту початку реалізації проекту до того моменту експлуатації об'єкту, в який доходи від експлуатації стають рівними первинним інвестиціям (капітальні витрати і експлуатаційні витрати).

Інвестиційна діяльність, як і будь-яка інша діяльність, у всіх її формах пов'язана з ризиком. Інвестиційний ризик – вірогідність відхилення величини фактичного інвестиційного доходу від величини очікуваного.

Основними характеристиками ризику є те, що: ризик присутній завжди на всіх етапах діяльності суб'єктів господарювання незалежно від сфери їх діяльності, відмінності можуть

полягати лише в ступені його дії; повне усунення ризику неможливе, оскільки існує ряд об'єктивних і суб'єктивних причин, які зумовлюють існування ризиків.

Однак ризик – це не тільки втрати, але й додатковий прибуток, тобто разом із ризиком понести втрати існує альтернатива одержання додаткових доходів. Отже, ризикованість будь-якого підприємства є альтернативою його дохідності.

Існує декілька методів вимірювання ризиків, які використовуються для вибору варіанта вкладення інвестицій: метод аналогій, метод моделювання, демонстраційний метод, методи математичної статистики.

Управління ризиками – це комплекс заходів для зниження відхилення фактичних показників реалізації проекту від їх запланованих значень.

Управління ризиками включає наступні заходи: ідентифікація ризиків; аналіз ризиків; заходи щодо зниження впливу ризиків; контроль за розвитком проекту; завершення проекту та аналіз результатів.

Проектний ризик поділяється на фінансовий, будівельний та експлуатаційний.

Будівельні ризики включають: ризик перевищення кошторису, ризик несвочасного завершення термінів освоєння інвестицій, ризик порушення умов договору, ризик падіння попиту. До експлуатаційних ризиків належать: ризик реалізації продукції, робіт, послуг, ризик зниження прибутковості, ризик невиконання поставок. На стадії будівельного виробництва і на стадії експлуатації існують ризик менеджменту та форс-мажорний ризики. Фінансовий ризик включає: кредитний ризик, валютний ризик, ризик країни, портфельний ризик.

Ризики інвестування коштів у цінні папери поділяють на систематичні і несистематичні. До систематичних ризиків належать: процентний ризик, ризик падіння загально ринкових цін, ризик інфляції. До групи несистематичних ризиків відносять: ризик ліквідності, галузевий ризик, фінансовий ризик.

Залежно від виду проекту застосовуються різні системи заходів протидії ризикам, а саме: диверсифікація, заставні операції та гарантування, страхування (хеджування), лімітування, розподілення, еккаутинг та ін.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Вартість грошей у часі.
2. Теперішня вартість грошей. Індекс окупності. Період дисконтування окупності проекту. Норма прибутку.
3. Ризики на інвестиційних ринках.
4. Класифікація інвестиційних ризиків.
5. Заходи щодо мінімізації ризиків.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні критерії співвідношення ціни та якості з часом?
2. Що таке грошовий потік і які його основні характеристики?
3. Що таке ануїтет та які його основні параметри?
4. Розкрийте зміст основних принципів оцінки інвестиційної діяльності відповідно до міжнародної практики.
5. Які основні динамічні методи оцінки ефективності інвестицій?
6. Розкрийте особливості обчислення IRR та MIRR.
7. Які існують основні методи оцінки інвестицій?

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [1; 2; 3; 5].
 Допоміжна [11; 12].
 Міжнародні видання [16; 19].
 Інформаційні ресурси Інтернет [25; 27; 28].

ТЕМА 7. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Ключові слова і терміни: фінансові ресурси інвестування, фінансове забезпечення, лізинг, селенг, кредит, факторинг, форфейтинг, облігація, трастинг, дотування, субсидування, гранти, спонсорство, фінансовий, операційний та загальний леверидж, структуризація капіталу.

Стислий конспект:

Фінансові ресурси – це грошові кошти, що знаходяться в розпорядженні суб'єкта господарювання і спрямовуються на розвиток підприємницької діяльності, утримання об'єктів невиробничої сфери, на споживання і створення резервів.

До фінансових ресурсів належить інвестований капітал – це частина фінансових ресурсів, що вкладаються в оборот і приносять прибуток інвестору, тобто лише ті кошти, які «роблять гроші» (на основі яких формується новостворена вартість). Капітал, який інвестується, після завершення кругообігу повертається до інвестора з прирощеним доходом (збитком). Капітал, що інвестується, може бути підприємницький і позичковий.

Всі джерела інвестиційних ресурсів поділяються на власні (внутрішні) та зовнішні.

До власних фінансових ресурсів належать: прибуток, амортизаційні відрахування, пайові внески, страхові внески та внески до Пенсійного фонду, кредиторська заборгованість, інші види активів (основні фонди, нерухомість, об'єкти інтелектуальної власності і т.п.), кошти, залучені шляхом емісії власних цінних паперів, благодійні та інші аналогічні внески. До зовнішніх джерел інвестиційних ресурсів належать: бюджетні асигнування, іноземні інвестиції, різні форми позичкових засобів (кредити, випуск боргових цінних паперів тощо).

У процесі фінансування інвестиційного портфелю підприємства, важливим є оптимальне поєднання інвестиційних ресурсів. Структура джерел формування інвестиційних ресурсів підприємства залежить від таких факторів:

- оподаткування доходів підприємства;
- темпів зростання обсягів реалізації товарної продукції та їх стабільності;
- основних цілей інвестиційної політики підприємства;
- рівня фінансової стійкості підприємства;
- основних характеристик підприємства;
- структури активів підприємства;
- кон'юнктури ринку капіталу;
- відсоткової політики банків;
- рівня управління фінансовими ресурсами підприємства тощо.

Найпоширенішими способами залучення капіталу для фінансування інвестиційних проектів є наступні: акціонування (корпоратизація, самофінансування, трастинг, венчурний капітал, придбання рядового пакету акцій); боргове фінансування (банківський кредит, кредит з факторингом, форфейтинг, іпотечний кредит, державний кредит, іноземний кредит, розміщення боргових цінних паперів); фінансування на консорційних засадах (спільні підприємства, стратегічні альянси, франчайзинг, ліцензування, інжиніринг, еккаутинг); оренда (лізинг, лізбек, селенг); пільгове фінансування (урядовий пільговий кредит, гарантування, інвестиційний податковий кредит, безпроцентний кредит); субсидування (дотування, гранти, субвенції, спонсорство та донорство).

Важливим джерелом фінансування інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств є банківські кредити.

Вітчизняними банками пропонуються довгострокові кредити в національній та іноземній валюті на інвестиційні цілі для реалізації бізнеспроектів. Традиційна схема фінансування інвестиційної діяльності передбачає оплату витрат, пов'язаних з придбанням, модернізацією, реконструкцією та будівництвом основних засобів (земельних ділянок, будинків, споруд та передавальних пристроїв, обладнання та транспортних засобів, тощо). Особливістю інвестиційних кредитів є тривалий термін кредитування (більше п'яти років) та індивідуальний графік погашення заборгованості.

Формування структури джерел фінансування — це дуже складний процес, який залежить від потужності кожного джерела в той чи інший період часу, фінансового стану і перспектив розвитку акціонерів (в певний період у кожного можуть погіршитись інвестиційні можливості), а також кон'юнктури ринку і актуальності інвестиційного проекту в перспективі.

Процес керування активами, спрямований на збільшення прибутку, характеризується у фінансовому менеджменті як леверидж (важіль). Це такий процес, навіть несуттєва зміна якого приводить до істотних змін результативних показників. В економічній термінології леверидж — це «ефект важеля» при визначенні співвідношення власного та залученого, акціонерного та позичкового, основного та оборотного (обігового) капіталу тощо. Розрізняють операційний, фінансовий та загальний леверидж.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проблеми формування та накопичення фінансових ресурсів підприємства для забезпечення інвестиційної діяльності.
2. Позитивні та негативні аспекти використання різних джерел інвестиційних ресурсів.
3. Кредитування інвестиційної діяльності підприємства. Форфейтинг та його сутність. Лізинг.
4. Фінансові, операційні та загальні важелі структурування капіталу.
5. Промислові групи фінансування та рух інвестиційних ресурсів.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте джерела фінансування інвестиційної діяльності.
2. Форми та види інвестиційних ресурсів.
3. Особливості фінансування інвестиційного процесу в Україні

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [1; 2; 3; 5].
 Допоміжна [7; 8; 10; 11; 12].
 Міжнародні видання [15; 16; 19].
 Інформаційні ресурси Інтернет [25; 27; 28].

ТЕМА 8. ОСНОВИ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Ключові слова і терміни: інвестиційний проект, класифікація інвестиційних проектів, життєвий цикл інвестиційного проекту, передінвестиційна фаза, інвестиційна фаза, експлуатаційна фаза, технокоекономічне обґрунтування інвестиційних проектів, капітал, вартість капіталу.

Стислий конспект:

Інвестиційний проект – це комплекс взаємопов'язаних заходів, розроблених для досягнення інвестиційних цілей протягом заданого часу при встановлених ресурсних обмеженнях.

Основними особливостями інвестиційного проекту слід визначити: порівняно тривалий період освоєння початкової суми вкладень; поетапний поступовий вихід на проектну потужність в ході експлуатації створеного об'єкта інвестування; необхідність додаткових вкладень у проект протягом його реалізації для виконання поставлених цілей, які використовуються на забезпечення об'єкту обіговим капіталом, витратами на поточний та капітальний ремонт тощо; необхідність здійснення значних початкових вкладень.

Поняття «інвестиційний проект» має два значення:

- 1) це діяльність, яка передбачає здійснення комплексу заходів для досягнення визначеної мети.
- 2) це система організаційно-правових та розрахунково-фінансових документів, що необхідні для здійснення визначених заходів, які містять опис цих заходів.

Цілями проекту можуть бути економічні та соціальні результати: збільшення виробничих потужностей підприємства, створення чи реконструкція інфраструктури, вирішення екологічних і соціальних проблем тощо.

Основними рисами інвестиційного проекту є такі: виникнення, існування та закінчення проекту у певному оточенні, зміна структури проекту з триванням його життєвого циклу.

До основних ознак класифікації проектів, які впливають на трудомісткість проведення передінвестиційних досліджень, розробки проекту та оцінки доцільності його реалізації можна віднести: масштаб, складність, обсяг початкового бюджету, тривалість. Саме співвідношення цих ознак між собою дає чітке уявлення про надвеликі, великі, середні та малі проекти.

За складністю – на монопроекти, мультипроекти, мегапроекти. За якістю проекти поділяються на звичайної якості та бездефектні. За тривалістю проекти поділяються на короткострокові, середньострокові та довгострокові.

Проекти класифікуються за багатьма іншими ознаками, зокрема: період реалізації проекту (коротко-, середньо-, довгострокові проекти); відношення до вже діючого підприємства чи виробництва (проект, що впроваджується в уже діюче підприємство, і проект, що реалізується на «рівному місці», тобто проект в межах якого створюється формуюче підприємство); відношення до діючих основних засобів (проект розширення виробництва, проект модернізації, проект технічного переоснащення, проект повної реконструкції); масштаб проекту (тактичні й стратегічні проекти, тобто такі, що пов'язані зі значною зміною активів чи сфери, обсягу діяльності, форми власності); форма реальних активів (проекти інвестицій в основні чи в оборотні засоби).

Розроблення та реалізація інвестиційного проекту, особливо реального, тривають довгий час – від ідеї до будівництва та експлуатації об'єкта. Цей період, як правило, називається життєвим циклом інвестиційного проекту.

Життєвий цикл проекту – складається з послідовних фаз, подій та етапів зі своїми назвами та часовими межами. Зокрема, виділяють передінвестиційну, інвестиційну та експлуатаційну фази.

Будь-який інвестиційний проект має п'ять стадій життєвого циклу: народження проекту, початок експлуатації проекту, швидке зростання, стабільне функціонування підприємства та занепад або відновлення.

Вкладенню капіталу передують підготовка техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) інвестиційного проекту. В інвестиційному процесі цьому етапу відводиться значне місце, оскільки чим більше вірогідної та грамотно оформленої інформації про підприємство (проект) матиме інвестор, тим менше він наражатиметься на ризик на етапі реалізації проекту. Крім того, до початку інвестування досить довго триває період переговорів, експертиз, узгоджень, перевірок і переперевірок, предметом яких є ТЕО і які здійснюються майже всіма суб'єктами інвестиційної діяльності.

Капітал – це сукупність грошових та матеріальних коштів, інвестованих у бізнес з метою отримання прибутку, і необхідний фактор виробництва, що, як будь-який інший, має вартість.

Вартість капіталу – це дохід, який повинні принести інвестиції, щоб виправдати себе з точки зору інвестора. Виражається процентною ставкою від суми капіталу, яку необхідно виплатити інвестору протягом року за користування його капіталом. Іншими словами, вартість капіталу – це мінімальна норма прибутковості вкладених інвестицій.

Виходячи з особистих уподобань і умов ринку, інвестори встановлюють очікувану дохідність кожного з активів, який вони можуть купити. Очікувані доходи – це майбутні доходи інвесторів за те, що вони ризикують вкладати гроші. Необхідна очікувана ставка доходу на вкладений капітал називається вартістю капіталу. Іншими словами, вартість капіталу – це рівень доходу, який фірма повинна сплатити інвесторам, щоб спонукати їх ризикувати своїми грошима.

Вважається, що вартість капіталу – це альтернативна вартість, тобто дохід, який очікують отримати інвестори від альтернативних можливостей вкладання капіталу за умов такого ж ризику. Якщо підприємство бажає отримати інвестиції, воно повинно забезпечити дохід, не менший, ніж альтернативні інвестиції.

Вартість капіталу застосовується в основному для оцінки економічної ефективності інвестицій і використовується як ставка дисконту для розрахунку теперішньої вартості грошових потоків.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Класифікація інвестиційних проектів.
2. Учасники інвестиційного проектування.

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Оцінка капітальної вартості інвестиційного проекту.
2. Аналіз та визначення прибутку інвестиційного проекту.

Питання для самоконтролю

1. Яка структура інвестиційного проекту?
2. Які характеристики інвестиційних проектів?
3. Охарактеризуйте порядок розробки інвестиційного проекту.
4. Які ви знаєте етапи проектування, їх зміст?
5. Що таке техніко-економічне обґрунтування проекту?
6. У чому суть життєвого циклу проекту?
7. Охарактеризуйте етапи інвестиційного проектування.

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [1; 2; 3; 5].
 Допоміжна [10; 11; 12].
 Міжнародні видання [16; 17; 19].
 Інформаційні ресурси Інтернет [25; 27; 28].

ТЕМА 9. ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Ключові слова і терміни: інвестиційний менеджмент, інвестиційна стратегія, індикативне планування, інвестиційне проектування, організаційна структура.

Стислий конспект:

Прийняття та підготовка управлінських рішень щодо процесу інвестування в сучасній науковій практиці має назву «інвестиційний менеджмент». Воно розглядалося на первісному етапі як один з відособлених напрямків системи фінансового менеджменту, що оформився в спеціалізовану область ще на рубежі XIX-XX століть. У системі фінансового менеджменту прийняття управлінських рішень щодо процесу інвестування розглядалося як «довгострокові фінансові рішення», пов'язані з розвитком підприємства.

У самостійну галузь знань інвестиційний менеджмент оформився в 50-і роки XX століття в зв'язку з інтенсивним розвитком досліджень у сфері портфельного інвестування.

Ефективне управління інвестиційною діяльністю підприємства забезпечується реалізацією ряду принципів, основними з яких є :

1. Інтегрованість із загальною системою управління підприємством.
2. Комплексний характер формування управлінських рішень.
3. Високий динамізм управління.
4. Варіативність підходів до розробки окремих управлінських рішень.
5. Орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства.

Метою інвестиційного менеджменту є забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному і перспективному періоді.

Інвестиційна стратегія – є системою довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, що визначаються загальними задачами його розвитку та інвестиційною ідеологією, а також вибором найбільш ефективних шляхів їх досягнення.

Процес розробки інвестиційної стратегії пов'язаний з попереднім виділенням об'єктів стратегічного управління підприємства. З позицій інвестиційного менеджменту виділяють звичайно три основні групи об'єктів стратегічного управління: інвестиційна діяльність підприємства в цілому; інвестиційна діяльність стратегічної зони господарювання; інвестиційна діяльність стратегічного інвестиційного центра.

Успіх реалізації інвестиційного проекту, переважно, визначається організаційною структурою управління, яка має виробити комплекс взаємодій, спрямованих на своєчасне та якісне виконання усіх робіт, що передбачає проект.

Найчастіше використовуються три схеми управління проектом:

- «Основна схема». Керівник (менеджер) проекту – представник (агент) замовника, фінансової відповідальності за рішення, що приймаються, не несе. В цьому випадку менеджер проекту відповідає лише за координацію робіт щодо розробки та реалізації проекту, а у контрактних відносинах з іншими учасниками проекту він не перебуває. Переваги – об'єктивність менеджера, а недоліки – ризик за долю проекту лежить цілком на замовникові.

- Схема «розширеного управління». Керівник (менеджер) проекту бере відповідальність за проект в межах фіксованої (кошторисної) ціни. Він забезпечує управління та координацію робіт по проекту за угодами між ним та учасниками проекту в межах фіксованої ціни. Ним може бути підрядна або консалтингова фірма (іноді інжинірингова). Консалтингова фірма керує проектом, координує поставки та роботи з інжинірингу. Ризик несе підрядник.

- Схема «під ключ». Керівник (менеджер) проекту – проектно-будівельна фірма, з якою замовник заключає контракт усіх робіт «під ключ» за обумовленою вартістю проекту.

Зазвичай розрізняють чотири підходи до організації проекту:

- лінійна структура;
- функціональна структура;
- матрична структура;
- власне проектна структура.

Найголовнішою складовою управління проектом є інвестиційне проектування.

Інвестиційне проектування – це розробка комплексу технічної документації, яка містить техніко-економічне обґрунтування (креслення, пояснювальні записки, бізнес-план та інші необхідні документи) проектів. Від якості технологічного обґрунтування та рівня проектних рішень залежить ефективність інвестицій, кошторисна вартість будівництва об'єкта інвестування і строки його здійснення.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Концепція інвестиційної стратегії та її роль у загальній стратегії розвитку підприємства (компанії, фірми).
2. Критерії оцінки інвестиційної стратегії підприємства.
3. Методи інвестиційного планування.

Питання для самоконтролю

1. Що таке управління інвестиціями?
2. Що являє собою управління проектами?
3. Які найпоширеніші міжнародні стандарти в управлінні проектами?
4. Зміст та елементи інвестиційної стратегії?
5. Зміст та особливості інвестиційної політики.

Рекомендовані літературні джерела:

Основна [1; 2; 3; 5].

Допоміжна [7; 8; 10; 11; 12].

Міжнародні видання [15; 16; 18; 19].
Інформаційні ресурси Інтернет [25; 27; 28].

ТЕМА 10. РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключові слова і терміни: інвестиційна діяльність, державне регулювання, законодавчі акти, інвестиційний клімат.

Стислий конспект:

Світовий і вітчизняний досвід показує, що, ефективне реформування економіки, можливе лише за умови активізації інвестиційної діяльності, значного зростання обсягів інвестицій. Саме такі умови можуть забезпечити модернізацію виробництва, впровадження новітніх технологій.

Вплив державного апарату на інвестиційну діяльність може бути здійснений у різних формах. Розрізняють пряме і непряме регулювання інвестиційної діяльності.

До прямих форм відносять такі методи регулювання:

- прийняття законів та інших нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність;
- надання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництв;
- встановлення державних норм та стандартів;
- встановлення антимонопольних заходів;
- регулювання участі інвестора у приватизації власності;
- визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами;
- проведення обов'язкової державної експертизи інвестиційних програм та проєктів будівництва;

- забезпечення захисту інвестицій тощо.

До непрямого регулювання інвестиційної діяльності відносять:

- бюджетно-податкова політика;
- грошово-кредитна політика;
- амортизаційна політика;
- регулювання фондового ринку;
- інноваційна політика;
- політика заохочення іноземних інвестицій;
- інші непрямі форми державного регулювання інвестиційної діяльності.

Базовим законом, що регулює інвестиційну діяльність в Україні, є Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ, який гарантує захист прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності, встановлює загальні умови та порядок державного регулювання інвестиційної діяльності.

Закон «Про інвестиційну діяльність» протягом тривалого часу неодноразово доповнювався, наразі вимоги щодо регулювання інвестиційної діяльності розосереджені у багатьох законодавчих і підзаконних актах.

Режим іноземного інвестування регулює Господарський кодекс (ГК) України від 16.01.2003р. № 436-ІV.

Особливості іноземного інвестування визначені у Законі України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР.

Закон України «Про захист іноземних інвестицій в Україні» від 10.09.1991 р. № 1540а-ХІІ містить гарантії захисту прав іноземних інвесторів.

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ визначає форми іноземного інвестування і статус спільних підприємств.

Правові норми щодо створення інвестиційно-орієнтованих суб'єктів господарювання містить ГК України та Цивільний кодекс (ЦК) України, від 16.01.2003 р. № 435-ІV, які регулюють майнові відносини підприємств.

Інвестиційну діяльність господарських товариств регулюють ГК України, ЦК України, Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-ХІІ.

Інвестиційна діяльність товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ) також регулюється на підставі Закону України «Про господарські товариства» і Постанови КМУ від 16.11.2011 р. №1182 «Про затвердження модельного статуту товариства з обмеженою відповідальністю». Серед правових актів цієї групи особливе місце посідає Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. № 514-VI.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Вплив на інвестиційну діяльність державних та недержавних установ.
2. Міжнародні угоди про інвестиції та захист інвестицій.
3. Юридичне забезпечення діяльності суб'єктів інвестування.
4. Вітчизняний та зарубіжний досвід регулювання інвестиційної діяльності.

Питання для самоконтролю

1. Яка роль державного регулювання інвестиційної діяльності?
2. Назвіть основні форми регулювання інвестиційної діяльності в Україні.
3. У чому суть державної інвестиційної політики?
4. Які особливості формування державної інвестиційної політики?
5. Які засоби впливу на інвестиційні процеси?
6. Які фактори впливають на інвестиційний клімат України?

Рекомендовані літературні джерела:

Основна [1; 2; 3; 5; 6].

Допоміжна [7; 8; 10; 11; 12].

Міжнародні видання [15; 16; 19].

Інформаційні ресурси Інтернет [25; 27; 28].

5. ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. У макроекономічному аспекті поняття «інвестиції» визначається як:

- а) процес створення нового капіталу;
- б) придбання реальних чи фінансових активів з метою отримання прибутку (доходу);
- в) частина валового внутрішнього продукту, що не спожита у поточному періоді;
- г) правильної відповіді немає.

2. Загальний обсяг інвестованих коштів, спрямований на розширене відтворення – це:

- а) валові інвестиції;
- б) чисті інвестиції;
- в) амортизаційні відрахування;
- г) вірної відповіді немає

3. Критерієм класифікації інвестицій на реальні, фінансові та інноваційні є:

- а) напрям вкладання коштів;
- б) кінцевий ефект, який досягається в результаті здійснення інвестицій;
- в) час здійснення інвестицій;
- г) вірної відповіді немає.

4. Цільові банківські вклади відносять до:

- а) фінансових інвестицій;
- б) реальних інвестицій;
- в) інноваційних інвестицій;
- г) не розглядаються як інвестиції.

5. Дж. Кейнс трактував інвестиції як:

- а) поточний приріст цінностей капітального майна внаслідок виробничої діяльності певного періоду;
- б) обмін задоволення сьогоднішньої потреби на очікуване задоволення їх у майбутньому за допомогою інвестиційних благ;
- в) поточний приріст вартості капітального майна, тобто як реалізовані попит та пропозиція;
- г) економічну категорію розширеного відтворення, яка є основним інструментом формування мікро - та макроекономічних пропорцій.

6. Суб'єкт інвестиційної діяльності, який приймає рішення про вкладання коштів – це:

- а) учасник інвестиційної діяльності;
- б) інвестор;
- в) фінансовий посередник;
- г) реципієнт коштів.

7. Реципієнт коштів – це особа, що:

- а) отримує кошти від інвестора;
- б) інвестує кошти в певні проекти;
- в) є посередником між постачальником і споживачем капіталу;
- г) правильної відповіді немає.

8. Суб'єкт інвестиційної діяльності, який приймає рішення про вкладання коштів – це:

- а) учасник інвестиційної діяльності;
- б) інвестор;
- в) фінансовий посередник;
- г) реципієнт коштів.

9. Юридичні особи, які беруть на себе функції з управління капіталом, що інвестується – це:

- а) фірми-ріелтери;
- б) фірми-девелопери;
- в) інжиніринго-консалтингові фірми;
- г) будівельні фірми.

10. Адміністративна форма прямого втручання держави в економіку означає:

- а) проведення державної експертизи інвестиційних проектів;
- б) пряме дотаційне фінансування, що здійснюється відповідно до спеціальних законів;
- в) надання державного замовлення для розвитку пріоритетних галузей;
- г) правильної відповіді немає.

11. Національний банк України впливає на інвестування через наступні інструменти:

- а) облікову ставку, ставку резервів та операції на відкритому ринку з державними цінними паперами;
- б) відсоткову ставку;
- в) фіксований валютний курс;
- г) інфляційне таргетування.

12. Національний банк України може проводити наступну інвестиційно-кредитну політику:

- а) стримування і заохочення;
- б) державне фінансування і кредитування;
- в) кредитна експансія і кредитна рестрикція;
- г) попиту і пропозиції.

13. Збільшення інвестиційної активності шляхом зменшення облікової, резервної і ломбардної ставки передбачає:

- а) кредитна рестрикція;
- б) субсидювання;
- в) державний кредит;
- г) кредитна експансія.

14. Визначена згідно з містобудівною документацією та земельним кадастром, облаштована відповідною інфраструктурою земельна ділянка, у межах якої учасники можуть здійснювати господарську діяльність у сфері промислового виробництва, науково-дослідну діяльність та діяльність у сфері інформації та телекомунікацій – це ...

- а) індустріальний парк;
- б) технополіс;
- в) бізнес-інкубатор;
- г) технопарк.

15. До фінансових відносять інвестиції:

- а) які здійснюються за допомогою фінансових посередників;
- б) сутність яких полягає у довгостроковому вкладенні коштів у різноманітні фінансові активи;
- в) сутність яких полягає в безпосередньому вкладенні коштів у виробничі активи;
- г) які передбачають створення нових виробничих потужностей.

16. Цінні папери, які засвідчують участь їх власника у статутному капіталі (крім інвестиційних сертифікатів), надають право на участь в управлінні емітентом і отримання частини прибутку, зокрема у вигляді дивідендів, та частини майна у разі ліквідації емітента – це:

- а) боргові цінні папери;
- б) пайові цінні папери;
- в) іпотечні цінні папери;
- г) приватизаційні цінні папери.

17. До боргових цінних паперів в Україні відносять:

- а) векселі;
- б) акції;
- в) іпотечні облігації;
- г) заставні.

18. Гарантоване розміщення цінних паперів емітентів – це:

- а) кліринг;
- б) еккаутинг;

- в) андеррайтинг;
- г) правильної відповіді немає.

19. Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» ринок цінних паперів – це:

- а) сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних(деривативів);
- б) це частина фінансового ринку поряд з грошовим і кредитним ринками;
- в) складний механізм, за допомогою якого встановлюються відповідні правові та економічні взаємовідносини між підприємцями, корпораціями та іншими структурами, яким необхідні фінансові кошти для свого розвитку, та організаціями й громадянами, які їх можуть позичити (надати) на певних умовах;
- г) інше.

20. Професійна діяльність з торгівлі цінними паперами включає:

- а) брокерську та дилерську діяльність;
- б) андеррайтинг;
- в) діяльність з управління цінними паперами;
- г) всі відповіді правильні.

21. Фінансові інвестиції – це:

- а) вкладання капіталу в матеріальні нематеріальні активи;
- б) вкладання коштів резидентами в інші країни;
- в) комплекс заходів від моменту прийняття рішення про інвестування до завершальної стадії інвестиційного проекту;
- г) господарська операція, яка передбачає придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів.

22. До основних результатів реальних інвестицій належать:

- а) реалізація соціальних програм;
- б) захист активів від несприятливих змін цін;
- в) підвищення кваліфікації кадрів;
- г) всі відповіді правильні.

23. Загальний обсяг інвестованих коштів, спрямований на розширене відтворення – це:

- а) чисті інвестиції;
- б) валові інвестиції;
- в) амортизаційні відрахування;
- г) всі відповіді правильні.

24. Для характеристики реальних інвестицій на макrorівні в міжнародній практиці використовуються такі показники:

- а) обсяг інвестицій, норма інвестицій, коефіцієнт приросту капіталомісткості, обсяг накопичення;
- б) чиста теперішня вартість, індекс прибутковості, термін окупності;
- в) фондовіддача, фондоємність;
- г) загальна норма оборотних коштів, коефіцієнт обертання, величина умовної економії за рахунок вивільнення коштів.

25. Інвестиції, повністю спрямовані на збільшення реального капіталу, тобто в основні фонди, нематеріальні активи та приріст матеріально-виробничих запасів – це:

- а) фінансові інвестиції;
- б) інновації;
- в) іноземні інвестиції;
- г) реальні інвестиції.

26. Інвестиції розширення здійснюються за рахунок:

- а) валового внутрішнього продукту;
- б) частини національного доходу або за рахунок фонду чистого нагромадження;
- в) коштів фонду відшкодування підприємства;

г) чистого прибутку.

27. *Інвестиції, вкладені у готову продукцію, виконані роботи призначені для реалізації, кошти на рахунках у банках, у дорозі, розрахунках, касі становлять:*

- а) невиробничі активи;
- б) фонди обігу;
- в) основний капітал;
- г) цінні папери.

28. *Основні виробничі фонди інвестиційної сфери поділяються на:*

- а) фонди виробничого і будівельного призначення;
- б) фонди обігу та оборотні фонди;
- в) виробничі і невиробничі фонди;
- г) фонди загального та спеціального призначення.

29. *Процес доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносить прибуток – це:*

- а) інновація;
- б) інноваційний процес;
- в) ініціація;
- г) дифузія.

30. *До інноваційних відносяться інвестиції сутність яких полягає у:*

а) вкладенні коштів у матеріальні активи, пов'язані з впровадженням НТП у господарську діяльність;

- б) довгостроковому вкладенні коштів у виробничі активи;
- в) довгостроковому вкладенні коштів у різноманітні фінансові активи;
- г) правильної відповіді немає.

31. *За масштабами інновації класифікуються на:*

- а) глобальні, транснаціональні, регіональні, місцеві;
- б) зростаючі, високі, низькі, стабільні;
- в) локальні, системні, стратегічні;
- г) одиничні, дифузійні.

32. *Венчурне підприємництво – це:*

а) вид економічно вигідної діяльності;

б) діяльність направлена на інвестування особливих галузей виробництва;

в) вкладання коштів в матеріальні і нематеріальні активи;

г) діяльність, спрямована на здійснення ризикових проєктів з метою отримання прибутків, підприємницького і засновницького доходу.

33. *Процес доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносить дохід, а також пов'язані з цим процесом техніко – економічні та інші зміни у соціальному середовищі – це:*

- а) інвестиційний процес;
- б) інвестиційний цикл;
- в) інновація;
- г) інвестиції.

34. *До основних напрямів процесу управління інноваціями не належать:*

- а) визначення ефективності інноваційних інвестицій;
- б) вибір і оцінка вартості об'єктів інновацій;
- в) формування потреби в інноваційних інвестиціях;
- г) вірної відповіді немає.

35. *Найменш ефективним і найдешевшим типом інноваційної стратегії є:*

- а) «відставання з мінімальними витратами»;
- б) «заповнення прогалін»;
- в) «швидкий другий»;
- г) «все нове сам».

36. За визначенням МВФ прямими іноземними інвестиціями є:

- а) вкладення не менше 25% акціонерного капіталу;
- б) інвестиції іноземних осіб у країну-реципієнт, що здійснюються без посередника;
- в) інвестиції, що здійснюються за межами території даної країни без посередника;
- г) правильної відповіді немає.

37. Типами іноземних інвестицій є:

- а) прямі інвестиції;
- б) портфельні інвестиції;
- в) кредити міжнародних фінансових організацій;
- г) всі відповіді правильні.

38. Підприємство отримує статус підприємства з іноземною інвестицією, якщо іноземна інвестиція у статутному капіталі становить не менше:

- а) 10%;
- б) 25%;
- в) 50%;
- г) правильної відповіді немає.

39. Формами прямих іноземних інвестицій є:

- а) створення власних дочірніх підприємств;
- б) придбання будь-якої кількості акцій підприємства країни-реципієнта;
- в) франчайзинг;
- г) всі відповіді правильні.

40. Для іноземного інвестора ризик прямої іноземної інвестиції максимальний, якщо він:

- а) створює спільне підприємство;
- б) купує контрольний пакет акцій підприємства країни-реципієнта;
- в) продає ліцензію на виробництво товару/послуги на умовах франчайзингу;
- г) створює дочірнє підприємство.

41. Вкладання в цінні папери зарубіжних компаній для отримання поточного або додаткового доходу, які не зумовлюють реального контролю інвестора над об'єктом інвестування:

- а) прямі інвестиції;
- б) фінансові інвестиції;
- в) закордонні інвестиції;
- г) портфельні інвестиції.

42. Показник чистої теперішньої вартості (NPV) відображає:

- а) міру зростання цінності фірми в розрахунку на одну грошову одиницю інвестицій;
- б) відтік або приплив грошових коштів по кожному року;
- в) відношення суми дисконтованих вигод до суми дисконтованих затрат;
- г) норму дисконту, за якою проект вважається економічно доцільним.

43. Внутрішня норма дохідності (IRR) відображає:

а) критичне значення ставки процента, за якою можливе досягнення найбільшого значення чистої теперішньої вартості;

б) критичне значення ставки процента, за якою можливе досягнення найменшого значення чистої теперішньої вартості;

в) відтік або приплив грошових коштів по кожному року;

г) ставку дисконту, за якої чиста теперішня вартість проекту дорівнює нулю.

44. Вибір способу реалізації інвестиційного проекту обґрунтовується в:

- а) техніко-економічному обґрунтуванні;
- б) бізнес-плані;
- в) кошторисі;
- г) статуті.

45. Проекти приймаються тільки тоді, коли чиста теперішня вартість:

- а) більше одиниці;

- б) менше одиниці;
- в) більше нуля;
- г) менше нуля.

46. *Проекти приймаються тоді, коли індекс прибутковості:*

- а) більше одиниці;
- б) менше одиниці;
- в) більше нуля;
- г) менше нуля.

47. *Метод зменшення ризику, який базується на відхиленні інвестиційного проекту у випадку виявлення будь-яких ненадійних дій партнерів, контрагентів, постачальників – це метод...*

- а) розподілу ризиків;
- б) хеджування;
- в) страхування;
- г) ухилення від ризиків.

48. *Метод зменшення ризику, який полягає у створенні спеціального страхового фонду, і його використанні для переборювання різного виду втрат і збитків, шляхом сплати страхового відшкодування – це метод...*

- а) розподілу ризиків;
- б) хеджування;
- в) страхування;
- г) ухилення від ризиків.

49. *За масштабом проекти поділяють на:*

- а) малі, середні, великі;
- б) монопроекти, мегапроекти, мультипроекти;
- в) технопроекти, екопроекти, синергічні проекти;
- г) соціальні, економічні, організаційні, технічні, змішані.

50. *Два проекти вважаються альтернативними, якщо:*

- а) прийняття одного автоматично означає прийняття другого;
- б) прийняття одного дає можливість зростанню доходу по іншому проекту;
- в) вони можуть реалізовуватися одночасно;
- г) вони не можуть реалізовуватися одночасно.

51. *Зовнішнє оточення проекту включає:*

- а) законодавчу базу країни;
- б) методи і засоби комунікації;
- в) стиль керівництва;
- г) матеріально-технічне постачання.

52. *До основних ознак проекту не належать:*

- а) цільова спрямованість;
- б) кількісна визначеність;
- в) часовий горизонт;
- г) економічна взаємозалежність.

53. *Комплекс заходів від моменту прийняття рішення про інвестування до завершальної стадії інвестиційного проекту називається:*

- а) інвестиційний процес;
- б) інвестиційний комплекс;
- в) інвестиційний цикл;
- г) інвестиційна діяльність.

54. *Інвестиційний цикл має три фази:*

- а) передінвестиційну, інвестиційну, експлуатаційну;
- б) мотивація, планування, контроль;
- в) мотивація, планування, проектування;

г) освоєння інвестицій, проектування, експлуатація.

55. *Життєвий цикл проекту охоплює наступні фази:*

- а) передінвестиційні дослідження, інвестиційна, експлуатаційна;
- б) мотивація, розробка, контроль;
- в) ініціація та контроль;
- г) швидке розширення, експлуатація.

56. *Система збирання та обробки фінансової інформації про фірму – це:*

- а) франчайзинг;
- б) форфейтинг;
- в) факторинг;
- г) еккаутинг.

57. *Вкладення шляхом прямих чи портфельних інвестицій у будь-який проект – це:*

- а) інвестований капітал;
- б) підприємницький капітал;
- в) позичковий капітал;
- г) статутний капітал.

58. *Акціонування – процес залучення капіталу для фінансування інвестиційних проектів*

шляхом:

- а) емісії акцій;
- б) емісії облігацій;
- в) емісії похідних цінних паперів;
- г) випуску векселів.

59. *Самофінансування інвестиційних проектів здійснюється за рахунок:*

- а) внутрішніх власних джерел;
- б) внутрішніх позичкових джерел;
- в) зовнішніх власних джерел;
- г) зовнішніх позичкових джерел.

60. *Форма кредитування експортера банком шляхом придбання боргових зобов'язань з дисконтом – це:*

- а) еккаутинг;
- б) факторинг;
- в) форфейтинг;
- г) трастинг.

61. *До довгострокових позичкових коштів належать:*

- а) іпотечний кредит, фінансовий лізинг, емісія корпоративних облігацій;
- б) факторинг, комерційний кредит, вексельний кредит;
- в) міжнародні інвестиції;
- г) емісія власних акцій, венчурний капітал.

62. *До короткострокових позичкових коштів належать:*

- а) іпотечний кредит, фінансовий лізинг, емісія корпоративних облігацій;
- б) факторинг, комерційний кредит, вексельний кредит;
- в) міжнародні інвестиції;
- г) емісія власних акцій, венчурний капітал.

63. *Процес прогнозування цілей розвитку інвестиційної діяльності та вибір шляхів їх досягнення – це:*

- а) інвестиційний процес;
- б) інноваційний процес;
- в) інвестиційна стратегія;
- г) базова стратегія.

64. *Стандартний документ, у якому детально обґрунтовується концепція інвестиційного проекту і наводяться основні його характеристики:*

- а) техніко-економічне обґрунтування;

- б) бізнес-план;
- в) план;
- г) кошторис.

65. Головною метою інвестиційного менеджменту є:

- а) забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному і перспективному періоді;
- б) забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку;
- в) мінімізація інвестиційних ризиків в діяльності підприємства;
- г) максимізація прибутку.

66. Інвестиційна стратегія фірми – це:

- а) формування системи довгострокових цілей і вибір шляхів їх досягнення;
- б) отримання максимального прибутку на вкладений капітал;
- в) завоювання ринку;
- г) вірної відповіді немає.

67. Інвестиційна стратегія повинна враховувати інтереси:

- а) всіх учасників процесу інвестування;
- б) власників капіталу;
- в) суспільства;
- г) реципієнта коштів.

68. Інвестиційна стратегія визначає:

- а) можливості розширення сегменту на ринку;
- б) можливості поліпшення результатів діяльності;
- в) можливості розвитку економіки;
- г) можливості зміни пропорцій в структурі реального і фінансового інвестування.

69. До принципів стратегії формування інвестиційних ресурсів підприємства належать:

- а) врахування перспектив розвитку інвестиційної діяльності;
- б) визначення складу активів інвестиційного портфеля;
- в) визначення способів управління інвестиційним портфелем;
- г) прогнозування потреби в загальному обсязі інвестиційних ресурсів.

70. Виконання робіт на основі договорів і контрактів між інвесторами та учасниками інвестиційної діяльності передбачає:

- а) виробничий спосіб;
- б) господарський спосіб;
- в) підрядний спосіб;
- г) змішаний спосіб.

71. Додатковими умовами договору можуть бути:

- а) дата підписання договору;
- б) підстави розірвання договору;
- в) ціна договору;
- г) реквізити сторін.

72. Здійснення конкурентного відбору учасників з метою визначення переможця торгів згідно з процедурами, установленими спеціальним законодавством – це:

- а) тендер;
- б) аукціон;
- в) оферта;
- г) конкурсний розпродаж.

73. Освоєння інвестицій у виробничі фонди може здійснюватись у такі способи:

- а) з проведенням тендеру і без проведення тендеру;
- б) підрядний, господарський або змішаний;
- в) державний і приватний;
- г) колективний та індивідуальний.

74. При підрядному способі освоєння інвестицій у виробничі фонди основними учасниками виступають:

- а) підрядник і емітент;
- б) інвестор і емітент;
- в) субпідрядник і підрядник;
- г) замовник (інвестор) і підрядник.

75. Організаційна форма, за якої інвестиційні проекти реалізуються безпосередньо інвестором без залучення підрядника являє собою:

- а) підрядний спосіб;
- б) господарський спосіб;
- в) змішаний спосіб;
- г) колективний спосіб.

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

1. Інвестиції та їхня сутність.
2. Структура цінностей, що відносяться до інвестицій.
3. Класифікація інвестицій.
4. Інвестиційна діяльність та її суб'єкти.
5. Інвестиційний процес та його стадії.
6. Інвестиційний клімат і чинники його формування. Інвестиційний клімат в Україні.
7. Інвестори та учасники інвестування в інвестиційній діяльності.
8. Прямий та опосередкований вплив держави на інвестиційну діяльність.
9. Державні інститути в інвестиційній діяльності.
10. Участь фінансово-кредитних інститутів в інвестуванні.
11. Фінансові посередники та їхні функції.
12. Функціональні учасники інвестиційної діяльності.
13. Ринок цінних паперів та його функції.
14. Учасники ринку цінних паперів.
15. Інвестиційні цілі цінних паперів.
16. Поняття цінних паперів та їх види
17. Похідні цінні папери та їх види.
18. Фондова біржа. Принципи діяльності фондової біржі.
19. Сутність реальних інвестицій та їх структура.
20. Капітальні вкладення та джерела їх фінансування.
21. Інвестиції в основний та оборотний капітал.
22. Інноваційна форма інвестицій.
23. Інноваційна діяльність. Форми здійснення інноваційних інвестицій.
24. Інноваційні стратегії підприємств.
25. Венчурне підприємництво та його сутність. Венчурний бізнес в Україні.
26. Інтелектуальні інвестиції та їх об'єкти.
27. Сутність іноземних інвестицій.
28. Форми та види прямих іноземних інвестицій.
29. Критерії привабливості країни для іноземного інвестора.
30. Сучасний стан і проблеми іноземних інвестицій в Україні.
31. Інститути міжнародної інвестиційної діяльності та їхній вплив на економіку України.
32. Міжнародний валютний фонд (МВФ) та його вплив на економіку України.
33. Системні та інвестиційні проекти Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) в Україні.
34. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та його вплив на розвиток малого бізнесу в Україні.
35. Сутність інвестиційного проекту. Види інвестиційних проектів.
36. Життєвий цикл інвестиційного проекту.
37. Інвестиційний ринок та його структура. Ціноутворення на інвестиційному ринку.
38. Інвестиційні ризики. Класифікація інвестиційних ризиків.
39. Джерела інвестиційних ресурсів.
40. Власні джерела інвестиційних ресурсів.
41. Залучені джерела інвестиційних ресурсів.
42. Позичкові джерела інвестиційних ресурсів.
43. Способи залучення капіталу.
44. Позитивні і негативні сторони використання різних джерел інвестиційних ресурсів.
45. Фінансовий, операційний та загальний леверидж.
46. Інвестиційна стратегія компанії. Послідовність розроблення інвестиційної стратегії.
47. Методи оцінювання ефективності інвестицій.
48. Бізнес-план, його розділи.

49. Способи реалізації інвестиційних проектів.
50. Договори (контракти) в інвестиційному процесі.
51. Етапи прийняття інвестором виконаних робіт і готових об'єктів.
52. Моніторинг реалізації інвестиційних проектів.

7. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання за навчальну дисципліну «Інвестування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 3 роки 10 місяців представлено в таблиці 7.1 (денна форма навчання) та таблиці 7.2 (заочна форма навчання); для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 1 рік 10 місяців представлено в таблиці 7.3 (денна форма навчання) та таблиці 7.4 (заочна форма навчання).

Таблиця 7.1

**Розподіл балів з навчальної дисципліни
«ІНВЕСТУВАННЯ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 3 роки 10 місяців
Денна форма навчання**

Модулі	Модуль 1 - 20 балів					Контрольний захід №1	Диференційований залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів = 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	10							
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5			
Відповідь на семінарському занятті	2	2	2	2	2			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Модулі	Модуль 2 - 30 балів					Контрольний захід №1		
Загальна кількість балів за модулем №2	20							
Теми	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10			
Відповідь на семінарських заняттях	2	2	2	2	2			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Індивідуальна робота	5							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання MOODLE	5							

Таблиця 7.2

**Розподіл балів з навчальної дисципліни
«ІНВЕСТУВАННЯ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 3 роки 10 місяців
Заочна форма навчання**

Модулі	Модуль 1 – 20 балів					Контрольний захід №1	Диференційований залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів = 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	10							
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5			
Відповідь на семінарському занятті		10						
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Модулі	Модуль 2 - 30 балів					Контрольний захід №1		
Загальна кількість балів за модулем №2	20							
Теми	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10			
Відповідь на семінарських заняттях				10				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Індивідуальна робота	5							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання MOODLE	5							

Таблиця 7.3

**Розподіл балів з навчальної дисципліни
«ІНВЕСТУВАННЯ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 1 рік 10 місяців
Денна форма навчання**

Модулі	Модуль 1 - 20 балів					Контрольний захід №1	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів = 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	10							
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5			
Відповідь на семінарському занятті	2	2	2	2	2			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Модулі	Модуль 2 - 30 балів					Контрольний захід №1		
Загальна кількість балів за модулем №2	20							
Теми	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10			
Відповідь на семінарських заняттях	2	2	2	2	2			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Індивідуальна робота	5							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання MOODLE	5							

Таблиця 7.4

**Розподіл балів з навчальної дисципліни
«ІНВЕСТУВАННЯ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 1 рік 10 місяців
Заочна форма навчання**

Модулі	Модуль 1 - 30 балів					Контрольний захід №1	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів = 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	20							
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5			
Відповідь на семінарському занятті		20						
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Модулі	Модуль 2 - 20 балів					Контрольний захід №1		
Загальна кількість балів за модулем №2	10							
Теми	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10			
Відповідь на семінарських заняттях								
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Індивідуальна робота	5							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання MOODLE	5							

Критерії оцінювання самостійної роботи.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Критерії оцінювання індивідуальної роботи.

В рамках вивчення навчальної дисципліни «Інвестування» здобувачами вищої освіти передбачається виконання індивідуальної роботи.

Індивідуальна робота проводиться у формі підготовки презентацій результатів наукових досліджень з обраної тематики. Індивідуальна робота оцінюється від 0 до 5 балів.

Таблиця 7.5

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	У повному обсязі тематику розкрито. При цьому використано актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовано думки та зроблено узагальнені підсумки.
4	В основному розкрито зміст питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3	Фрагментарне висвітлення питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), присутні неточності та помилки.
2	Неправильна відповідь, допущено істотні помилки, оперування неактуальною інформацією.
0	Роботу не виконано.

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та диференційованого заліку (від 0 до 50 балів) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 3 роки 10 місяців, за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 1 рік 10 місяців. Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Вовчак О. Д.. Інвестування: навч. посібник. Львів : Новий Світ-2000, 2008. 544 с.
2. Гудзь О. Є., Стецюк П.А. Інвестиційний менеджмент: навчальний посібник. Львів: ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2020. 223 с.
3. Кравчук І.П., Попадюк О.В., Лучик О.І. Інвестування: опорний конспект лекцій. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 120с.
4. Музиченко А.С. Інвестиційна діяльність в Україні: навч. посібник. Київ : Кондор, 2018. 406с
5. Пересада А.А. Інвестування: навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2004. 250 с.
6. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>

Допоміжна:

7. Бутко М.П., Бутко І.М., Дітковська М.Ю. та ін. Менеджмент інвестиційної діяльності: підручник за заг. ред. М. П. Бутка. Київ: ЦУЛ, 2018. 480 с.
8. Захарченко Н.В. Інвестування: навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої школи. Одеса: Атлант ВОІ СОІУ, 2018. 184 с.
9. Інвестування: підручник / Л.О. Омелянович, О.В. Веретенникова, О.Ю. Руденко, Д.В. Фірсов. за ред. Л.О. Омелянович. Київ: Знання, 2012. 278 с.
10. Мойсеєнко І., Ревак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 276 с.
11. Сазонець І. Л., Федорова В. А. Інвестування: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 312 с.
12. Федоренко В. Інвестування: підручник. Київ: Алерта, 2016. 448 с.
13. Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю., Якимів А.І. Державне управління інвестиційною діяльністю: навчальний посібник. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 429 с.

Міжнародні видання:

14. Bodie, Kane & Marcus, Investments (with Connect Plus access), 12 th editaon, New York, NY: McGrawHill, 2021
15. Global Financial Stability Report. URL: <http://www.imf.org/en/Publications/GFSR>
16. Maela Giofre, COVID-19 stringency measures and foreign investment: An early assessment. The North American Journal of Economics and Finance, 2021. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1062940821001492>
17. Shiller J. Robert., Akerlof, G. (2015). Phishing for Phools: The Economics of Manipulation and Deception. Princeton, USA: Princeton University Press.
18. Shiller J. Robert. (2008). How Today's Global Financial Crisis Happened, and What to Do about It. Princeton, USA: Princeton University Press.
19. World economic outlook. September, 2011: Slowing Growth, Rising Risks –Washington, DC: International Monetary Fund, 2011 – 241 p. URL: <http://www.imf.org>

Інформаційні ресурси ІНТЕРНЕТ:

20. The Federal Reserve System (FRS). URL: <http://www.federalreserve.gov>.
21. The Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). URL: <http://www.oecd.org>.
22. The World Economic Forum. URL: www.welforum.org.
23. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
24. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
25. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
26. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://nssmc.gov.ua>
27. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. URL: www.uaib.com.ua
28. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL: www.fg.org.ua